

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

На правах рукопису

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему:

**«Формування обліково-аналітичної інформації в управлінні
поточною дебіторською заборгованістю підприємства»**

Виконала: Білоус Оксана Василівна
студентка заочної форми навчання
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник:
к.е.н., старший викладач
Чаплінський В. Р.

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
Протокол № __ від «__» _____ 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПОТОЧНОЮ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Загальні засади класифікації розрахунків та їх ролі в управлінні підприємством.....	8
1.2. Визнання та класифікація дебіторської заборгованості.....	10
1.3. Нормативно-правова база організації обліку та аналізу розрахунків з дебіторами підприємства.....	19
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПОТОЧНОЮ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ТЗОВ «ЗЛАГОДА».....	22
2.1. Організаційно-економічна характеристика господарства.....	22
2.2. Організація первинного, синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з дебіторами.....	33
2.3. Автоматизація обліку розрахунків.....	44
2.4. Перспективні шляхи вирішення проблем облікового забезпечення управління поточною дебіторською заборгованістю.....	52
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТЗОВ «ЗЛАГОДА».....	64
3.1. Аналіз розрахунків з дебіторами у ТзОВ.....	64
3.2. Аналітичне забезпечення управління поточною дебіторською заборгованістю.....	70
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ.....	89

ВСТУП

Актуальність теми. Необхідність раціональної організації обліку розрахунків з дебіторами обумовлена їх важливістю у економічній діяльності підприємства, без яких неможливе взагалі будь-яке господарювання. Ринкові умови господарювання вимагають приведення до дії факторів, які здійснюють безпосередній вплив на ефективність управління. Вирішенню цієї проблеми сприяє раціоналізація інформаційного забезпечення. Збільшення обсягів та різновидів інформації зумовлює система суспільно-господарських відносин і, зокрема, фінансових відносин на рівні держави і на рівні суб'єктів господарської діяльності.

Фінансове середовище зумовлює функціонування та взаємодіє з системою розрахунків, яка опосередковує фінансово-господарську діяльність. Розрахунки, маючи постійно діючий, динамічний характер, потребують певних управлінських впливів, що виробляються в системі фінансового менеджменту на основі переробки чисельних потоків різноманітної економічної інформації, провідна роль у загальній сукупності якої належить обліковій інформації.

Такі важливі фінансові показники як платоспроможність та ліквідність обчислюються, виходячи з облікових даних про заборгованість за розрахунками та характеризують фінансовий стан кожного окремого підприємства, і держави взагалі, впливають на рівень їх інвестиційної привабливості, кредитоспроможності, загальної рентабельності діяльності. В аграрних підприємствах такий стан не можна назвати позитивним: оборотні кошти не іммобілізовані в запасах товарно-матеріальних цінностей, а зосереджені майже на 70% в дебіторській заборгованості, також в структурі пасиву балансу половина джерел є залученими. З цього можна дійти висновку, що незабезпеченість підприємств власними оборотними коштами викликана недоліками в управлінні заборгованістю, як дебіторською, так і кредиторською. Крім того, статистичні дані свідчать про те, що ця

заборгованість характеризується, в свою чергу, достатньо високим рівнем питомої ваги простроченої заборгованості. Тобто, в Україні продовжується криза неплатежів між підприємствами як за внутрішніми, так і за зовнішніми розрахунками, несвоєчасні надходження до бюджету та позабюджетних фондів, за іншими операціями. Подолати такий стан можна за умов впровадження на підприємствах ефективної системи управління фінансами і, зокрема, управління дебіторською заборгованістю. Існує також проблема, пов'язана із вірогідністю, об'єктивністю та ступенем довіри до даних бухгалтерського обліку. Таким чином, вирішення завдань фінансового менеджменту в значній мірі визначається рівнем організації і досконалістю методології бухгалтерського обліку як системи, що покликана забезпечувати користувачів на всіх рівнях управління змістовною та достовірною інформацією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення наукових праць вітчизняних і зарубіжних авторів показало, що дискусії, пов'язані з дослідженням проблем організації та методології обліку розрахунків підприємств, посідають значне місце в теорії та практиці сучасного стану реформування бухгалтерського фінансового обліку. Проблемами теорії і практики бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, його організації, становлення контролю на підприємстві та аналізу займались видатні зарубіжні та вітчизняні учені-економісти: І. А. Бланк, С. Ф. Голов, С. Грязнова, З. В. Гуцайлюк, Р. Дамарі, В. П. Завгородній, В. В. Ковальова, В. Костюченко, С. І. Маслова, Є. Петрик, Г. В. Савицька, Я. В. Соколова, В.В. Сопко, С. Хенк, К. Хувер, М. Г. Чумаченко, Л. Городянська, Н. Матицина та ін. Питання щодо напрямків удосконалення процесу управління дебіторською заборгованістю розглядали такі вчені як М.Д. Білик, Т.М. Браславська, Т.В. Момут, Ф.Ф. Бутинець.

Головним чином наукова та практична література розглядає питання стягнення заборгованості при розрахунках з покупцями та замовниками за відвантажені товари, здійснені роботи, надані послуги. На практиці

виникають значні проблеми, пов'язані з невиконанням всіх етапів документообігу в обліку дебіторської заборгованості за перерахованою передплатою постачальникам. В цьому випадку контроль полягає в постійному моніторингу за надходженням документів на підприємство, підтверджуючих здійснення другої події.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри економіки підприємства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на період 2020-2023 рр. за темою: «Розвиток суб'єктів економічної діяльності в умовах мікро- та макроекономічних трансформацій XXI ст.» (державний реєстраційний номер 0119U002955), в рамках якої запропоновано нове розв'язання проблеми формування теоретичних, методичних та практичних засад організації обліку розрахунків з дебіторами на аграрному підприємстві.

Метою написання кваліфікаційної магістерської роботи є засвоєння теоретичних знань та придбання практичних навичок формування обліково-аналітичної інформації в управлінні поточною дебіторською заборгованістю підприємства.

Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні *завдання*:

- визначення з критеріями класифікації дебіторської заборгованості;
- вивчення і розкриття теоретико-методологічних основ організації обліку розрахунків з дебіторами підприємства;
- дослідження стану організації обліку і аналізу розрахунків з дебіторами у ТзОВ «Злагода»;
- розробка пропозицій щодо вдосконалення організації обліку і аналізу розрахунків з дебіторами аграрного підприємства, зокрема, розробка графіку документообігу для документів, що підтверджують виникнення дебіторської заборгованості, та доведення цієї інформації до виконавців;

- вибір облікових реєстрів, в яких відображається дебіторська заборгованість, доведення цієї інформації до конкретних виконавців;
- організація передачі інформації з облікових реєстрів до центральної бухгалтерії (головному бухгалтеру) для її відображення в звітності.

Об'єктом дослідження є обліково-аналітична інформація в управлінні поточною дебіторською заборгованістю ТзОВ «Злагода» за період з 2019 по 2021 роки.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань організації обліку і аналізу розрахунків з дебіторами підприємства.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувались діалектичні методи пізнання та основні положення економічної теорії. Теоретичні аспекти обліку досліджувалися з використанням основних методів аналізу та синтезу. Історичний і логічний методи використовувалися для визначення й уточнення класифікації дебіторської заборгованості підприємства. Методи спостереження, групування, порівняння та вибіркового обстеження застосовувалися при вивченні сучасного стану проблем організації обліку та аналізу. Інформаційною основою магістерської роботи були законодавчо-нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, органів державної статистики України, галузеві інструкції й нормативні документи, наукові праці провідних вітчизняних та іноземних авторів, матеріали наукових конференцій і семінарів, а також дані бухгалтерського обліку та звітності сільськогосподарського підприємства ТзОВ «Злагода».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному осмисленні та розробці пропозицій щодо удосконалення формування обліково-аналітичної інформації в управлінні поточною дебіторською заборгованістю підприємства.

В процесі дослідження одержано такі результати, що характеризують його наукову новизну:

- узагальнено теоретичні аспекти щодо сутності категорій «дебіторська заборгованість», «розрахунки», «сумнівні борги»;

- опрацьовано методичні підходи щодо інформаційного забезпечення управління підприємством в частині розрахунків з дебіторами, що дало можливість доведення: дотримання основних принципів організації бухгалтерського обліку дозволить удосконалити обліковий процес підприємства, шляхом створення чіткого механізму документообігу, в якому документ проходить три рівні внутрішнього контролю. Правильна організація роботи дозволить оперативно моніторити ситуацію з дебіторською заборгованістю, вчасно і вірно приймати управлінські рішення, уникати складних і суперечливих ситуацій з контрагентами;

- запропоновано форму спеціальної відомості, що додається до акта, для узагальнення всіх виявлених фактів простроченої заборгованості та порушення розрахункової дисципліни щодо синтетичних рахунків.

Джерелами інформації є законодавство з питань фінансово-господарської діяльності, обліку і контролю, нормативні документи з організації обліку і контролю розрахунків з дебіторами, первинні документи і облікові реєстри, поточна та річна фінансова звітність підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи доповідалися та обговорювалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін» (Полтавський державний аграрний університет, 27 жовтня 2022 р.) та опубліковані у матеріалах даної конференції за темою: "Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління поточною дебіторською заборгованістю".

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 88 стор. комп'ютерного тексту, складається з трьох розділів, містить 13 таблиць і 10 рисунків, список використаних джерел нараховує 70 найменувань.

ВИСНОВКИ

Дослідження за темою магістерської роботи "Формування обліково-аналітичної інформації в управлінні поточною дебіторською заборгованістю підприємства" дозволили сформуванати наступні висновки.

1. Одним із завдань організації обліку на підприємстві є створення належних умов для організації та повного відображення в обліку операцій, пов'язаних з обліком коштів і дебіторської заборгованості. Організація обліку розрахунків з дебіторами на практиці стикається з певними труднощами, які можуть бути спровоковані як суб'єктивними внутрішніми причинами, так і зовнішніми. Внутрішні причини визначаються діями чи їх відсутністю працівників підприємства, наприклад, бухгалтерського чи менеджерського складу, зовнішні зумовлені діями чи бездіяльністю контрагентів підприємства.

2. Питання організації обліку та аналізу дебіторської заборгованості на сьогодні досліджені не в повній мірі. На практиці дуже часто виникають ситуації, які не описані в науковій літературі. Розвиток малого та середнього бізнесу в нашій країні зумовив ситуації, коли бухгалтер на своєму місці виступає одночасно і як обліковець, і як аудитор, і як працівник кадрової служби, і як юрист. На жаль, керівництво суб'єктів підприємницької діяльності зазвичай мало приділяє уваги питанням організації обліку, вважаючи його, в кращому випадку, другорядним за важливістю.

3. Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Критерії визнання дебіторської заборгованості аналогічні критеріям визнання, які застосовуються для всіх активів, а саме: дебіторська заборгованість визнається активом, якщо: 1) існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод; 2) може бути достовірно визначена її сума. Дебітори — це юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

4. Згідно з НП(С)БО 10 дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову і короткострокову. Довгостроковою дебіторською заборгованістю визнається заборгованість, яка не виникає в ході нормального операційного циклу і буде погашена після 12 місяців з дати балансу.

5. Поточна дебіторська заборгованість (короткострокова) — це заборгованість, що виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу. Особливістю визнання поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги є те, що вона визнається одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт чи послуг. Для визнання поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги необхідно, щоб виконувалися наступні критерії визнання доходу (НП(С)БО 15, п.8): - покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив); - підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами); - сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена; - є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

6. Із визначень довгострокової й поточної дебіторської заборгованості можна зробити висновок: оскільки віднесення заборгованості до поточної або довгострокової прив'язане до дати балансу, на вказану дату слід переглядати довгострокову заборгованість за окремими дебіторами за термінами її погашення. Якщо виявиться, що до терміну погашення заборгованості залишилося менше 12 місяців, таку довгострокову заборгованість слід відобразити на дату балансу як поточну.

7. Бухгалтерська класифікація дебіторської заборгованості визначена Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, а також Балансом (Звітом про фінансовий стан) за формою 1, які між собою взаємно узгоджені.

8. Основними завданнями організації обліку дебіторської заборгованості є: визначення з критеріями класифікації дебіторської заборгованості; вибір методу визначення резерву сумнівних боргів; розробка графіку документообігу для документів, що підтверджують виникнення дебіторської заборгованості, та доведення цієї інформації до виконавців; вибір облікових реєстрів, в яких відображається дебіторська заборгованість, доведення цієї інформації до конкретних виконавців; організація передачі інформації з облікових реєстрів до центральної бухгалтерії (головному бухгалтеру) для її відображення в звітності.

9. Аналіз показників ділової активності досліджуваного нами ТзОВ «Злагода» за 2019-2021 роки засвідчив покращення стану розрахунків з дебіторами. Так, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості показує, скільки оборотів здійснено за рік коштами, вкладеними у розрахунки. У даному випадку чим більша кількість оборотів, тим швидше підприємство отримує кошти від своїх боржників (дебіторів). Значення цього коефіцієнта значно зросло – із 14 до 72 п. у 2019 та 2021 роках відповідно. За допомогою цього показника можна розрахувати так званий «період інкасації», тобто час, протягом якого дебіторська заборгованість обернеться на грошові кошти. Для цього тривалість звітного періоду (1 рік) розділимо на коефіцієнт оборотності. Такий період інкасації, тобто, час очікування підприємством одержання грошей від дебіторів становив 26 днів у 2019 році та лише 5 днів у 2021 році відповідно.

10. Необхідно розрізняти дебіторську заборгованість за відвантажені товари, надані роботи, послуги та дебіторську заборгованість за перерахованою передплатою. Ці два види дебіторської заборгованості розкривають її класифікацію за способом виникнення (за причиною виникнення чи першою подією). Щодо першого виду – це дебіторська заборгованість, що утворилась в результаті розрахунків з покупцями і замовниками, яким товари, роботи чи послуги було відвантажено, а оплата на рахунки підприємства-постачальника від них ще не надійшла (залишок по

дебету 36 рахунка). Щодо другого її виду – це дебіторська заборгованість, що утворилась в результаті розрахунків з постачальниками та підрядниками, яким було перераховано аванс за товари, роботи чи послуги, а відвантаження чи підписання акту наданих послуг ще не відбулось (залишок по дебету 37 рахунка).

11. Перед бухгалтером підприємства стоїть завдання в першому випадку – контролювати оплату відвантаженої продукції, в другому випадку – контролювати надходження документів щодо погашення авансу за рахунок наступних поставок. Контроль за надходженням документів є важливим елементом організації обліку. Відсутність документів за деякими операціями може спостерігатися з різних причин, зумовлених, головним чином, відсутністю контролю чи його недостатністю за надходженням первинної документації чи безвідповідальним відношенням працівників підприємства до своїх функціональних обов'язків. Всі ці причини залежать від наявної системи організації бухгалтерського обліку на підприємстві, від графіків документообігу, від дотримання посадових інструкцій. Чіткий опис принципів роботи підприємства, функціональних обов'язків та відповідальності працівників дозволить звести нанівець можливість допущення огріхів в обліку та діях, за які ніхто не несе відповідальності.

12. Дотримання основних принципів організації бухгалтерського обліку дозволить удосконалити обліковий процес підприємства, шляхом створення чіткого механізму документообігу, в якому документ проходить три рівні внутрішнього контролю. Правильна організація роботи дозволить оперативно моніторити ситуацію з дебіторською заборгованістю, вчасно і вірно приймати управлінські рішення, уникати складних і суперечливих ситуацій з контрагентами.

13. Як показує практика аналітичної роботи, однією із причин порушення розрахункової дисципліни, виникнення незаконної і нереальної заборгованості, а також несвоєчасного повернення (погашення) сум заборгованості є запусненість бухгалтерського обліку по розрахункових

операціях. Для цього потрібно аналізувати своєчасність та правильність відображення операцій за розрахунками з дебіторами і кредиторами та наявності на інших синтетичних рахунках. Всі виявлені факти простроченої заборгованості та порушення розрахункової дисципліни щодо синтетичних рахунків нами запропоновано узагальнювати у спеціальній відомості, що додається до акта.

14. Оскільки у ТзОВ «Злагода» не на всіх ділянках обліку і не в повній мірі використовуються реєстри нового зразка, то одним із шляхів удосконалення організації обліку вбачаємо впровадження основних документів та спеціалізованих форм реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств згідно методичних рекомендацій щодо їх застосування.

15. Розглянуті нами варіанти актуального програмного забезпечення в Україні при впровадженні у ТзОВ «Злагода» значно покращать формування обліково-аналітичної інформації в управлінні поточною дебіторською заборгованістю підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 392 с.
2. Бабченко Н.М. Визнання моменту реалізації. *Економіка АПК*. 2005. №3. С. 83-86.
3. Білоусова І. Роль управлінського обліку в підвищенні ефективності виробництва. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2005. № 4. С. 44-47.
4. Біологічні активи: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 30, затв. наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 № 790, ост. ред. від 22.04.2011, чинний. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1456-05>]
5. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік. Навчальний посібник, для студентів спец. 7.050106 «Облік і аудит». Житомир: ЖІТІ, 2000. 545 с.
6. Бухгалтерський облік: Нормативна база / Я. Кавторєва (уклад.), Ф. Федорченко (уклад.); за ред. Я. Кавторєва. Х.: Видавничий будинок "Фактор", 2004. 511 с.
7. Бухгалтерський облік в Україні: Навч. Посібник. Р.Л. Хом'як, В.І. Лемішовський та ін.; за ред. Р.Л. Хом'яка. Львів: Інтелект-Захід, 2006. 1088 с.
8. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні: навчально-практичний посібник; за ред. С.Ф. Голова. Дніпропетровськ, ТОВ „Баланс-Клуб”, 2000. 768 с.
9. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ЖІТІ. 2000. 608 с.
10. Весняні жнива бухгалтера. URL: <http://dtkt.com.ua/show/4cid0913.html>
11. Витрати: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16, затверджене наказом Міністерства фінансів України від від 31.12.1999 № 318, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за № 27/4248, остання редакція від 22.04.2011. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi->

bin/laws/main.cgi?nreg=z0027-00

12. Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомин П.Я. Фінансовий, управлінський і податковий облік у господарських товариствах (ВАТ, ЗАТ, ТОВ, ПОП, ПАП): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Т.: Економічна думка, 2003. 480 с.

13. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. К.: Екаунтінг, 2000. 384 с.

14. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К.: Лібра, 2003. 703 с.

15. Городянська Л. Особливості організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2007. №6. С. 9-17.

16. Господарський Кодекс України: за станом на 15 січня 2011 р. / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003. №18, 19-20, 21-22, ст.144.

17. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності: Навч. Посібник. К.: Знання, 2004. 541 с.

18. Даньків Й.Я., Лучко М.Р., Остап'юк М.Я. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. Посібник. К.: Знання, 2005. 229 с.

19. Дебіторська заборгованість: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №10, затв. наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 року №237, ост. ред. від 27.06.2013. URL: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu10/>

20. Должанський М.І. Бухгалтерський облік в Україні з використанням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. (Національний банк України; Львівський банківський ін-т). / М.І. Должанський, А.М. Должанський. Львів: ЛБІ НБУ, 2003. 494 с.

21. Дохід: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №15, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290, ост. ред. від 22.04.2011. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0860-99>

22. Дудка К.П., Жук В.М. Облік в сільськогосподарських підприємствах за національними стандартами. Посібник. 2000. 218 с.
23. Жадько К.С., Семенюта В.В., Л.Ш. Олійник. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2008. 112 с.
24. Журавель Г.П. Бухгалтерський облік: особливості в галузях економіки: Навч. посіб. / Г.П. Журавель, Я.Д. Крупка, М.С. Палюх, Л.О. Гуцайлюк. Тернопіль: Екон. думка, 2009. 449 с.
25. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. №73. URL: <http://www.buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx>
26. Запаси: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246, ост. ред. від 01.01.2007. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-99>
27. Захожай В.Б. Бухгалтерський облік у галузях економіки / В.Б. Захожай, М.Ф. Базась, М.М. Матюха, В.М. Базась. К.: МАУП, 2005. 968 с.
28. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, затверджена МФУ №291 від 30.11.99 р., редакція від 01.11.2009. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>
29. Кім Г., Сопко В.В., Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 440 с.
30. Кірейцев Г.Г. Методологічні засади формування та розвитку національної системи бухгалтерського обліку в Україні. *Вісник ЖДТУ*. 2003. № 2. С. 103-108.
31. Конституція України: Закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР; чинний, остання версія. Тлумачення від 15.05.2014. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>

32. Кудрицька Ж.В., Апарова О.В. Методологічні підходи до вирішення проблем організації обліку та внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами. URL: <file:///C:/Users/star/Downloads/341-1321-1-PB.pdf>
33. Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. К.: КНЕУ, 2001. 334 с.
34. Левицька С. Організація обліку господарської діяльності підприємства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. № 6. С. 6.
35. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посібник. К.: Знання-Прес, 2005. 491 с.
36. Лисюк О.М., Михайлова Т.П., Чацкіс Ю.Д. Бухгалтерський облік: основи теорії і практики: Навч. посіб., для студ. екон. спец, денної та заочної форм навчання. Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського, кафедра бухгалтерського обліку. Донецьк, 2003. 444 с.
37. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 632 с.
38. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік: навч. посібник. К., 2004. 254 с.
39. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: підручник для студ. вищ. навч. закладів (Харківський держ. технічний ун-т сільського господарства); за ред. В. Я. Амбросова. Х.: ХДТУСГ, 2003. 698 с.
40. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: затв. наказом Мінфіну від 28.03.2013 р. №433. URL: <http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/MetodRek/>
41. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затв. наказом Мінфіну України №1315 від 29.12.2006 р. URL: <http://uazakon.com/documents/time2006/index.htm>.
42. Методичні рекомендації з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затв. наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. №132, зі змінами від 31.10.2005 р., чинний. URL:

<http://www.licasoft.com.ua/component/lica/>

43. Момот Т.В., Бреславська Г.М. Сучасні моделі управління дебіторською заборгованістю підприємства. *Науково-технічний збірник «Комунальне господарство міст»*. 2008. № 85. С. 201-211.

44. Нашкерська Г. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари і послуги. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 3. С. 31.

45. Облік сільськогосподарської діяльності: Навч. посібник. За ред. В.М. Жука. К., 2007. 368 с.

46. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник. М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Л.Г. Панченко; за ред. проф. М.Ф. Огійчука. К.: Алерта, 2007. 979 с.

47. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник для студентів спеціальності 7.050106. Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун. Житомир: ЖІТІ, 2001. 576 с.

48. Пилипенко А.А., Оленко В.І. Організація обліку і контролю: Навч. посібник. Харків: Вид. ХДЕУ, 2002. 288 с.

49. Податковий кодекс України: Закон № 2755-VI від 02.12.2010, ост. ред. від 25.11.2022, чинний. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

50. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. наказом Міністерства фінансів України №88 від 24.05.1995. URL: <http://www.licasoft.com.ua/component/>

51. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом Міністерства фінансів України №879 від 02.09.2014, чинне. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

52. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, із змінами та доповненнями, поточна ред. від 10.08.2022, чинний. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

53. Про затвердження спеціалізованих форм реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств та

методичних рекомендацій щодо їх застосування: Наказ Міністерства аграрної політики України від 04.06.2009р. №390. URL: <http://www.licasoft.com.ua/component/lica/?view=dir&type=0&base=1&menu=591030&id=91020>

54. Про підприємництво: Закон України від 07.02.91 р. №698-XII, введений в дію Постановою ВРУ №785-XII від 26.02.91 р., із змінами та доповненнями, втратив чинність з 1.01.2004 р., крім статті 4 (згідно із Господарським кодексом України від 16.01.2003 р. № 436-IV). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

55. Прохар Н.В. Співвідношення організації бухгалтерського обліку та облікової політики. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції „Науковий потенціал світу – 2006”.* Економічні науки. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2006. Т. 4. С.93-95.

56. Свідерський Є.І. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. Посібник. К.: КНЕУ, 2004. 233 с.

57. Сінельник М.М. Управління дебіторською заборгованістю та задачі її обліку на підприємствах торгівлі. *Матеріали VI регіональної студентської науково-практичної конференції «Облік, аналіз і аудит: сучасний стан і проблеми розвитку».* 1 том. Донецьк: ДонНТУ, 2005. С. 196-205.

58. Сопко В.В., Завгородній В.П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. К.: КНЕУ, 2004. 412 с.

59. Сук Л., Сук П. Бухгалтерський облік. К.: «Знання», 2005. 471с.

60. Сук Л. К., Сук П.Л. Організація бухгалтерського обліку: Підручник. К. : Каравела; Піча Ю.В., 2009. 624 с.

61. Сук П.Л. Облік виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції в умовах ринку: методологія і практика. К.: 2007. 330 с.

62. Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І. Інформаційні системи і технології в обліку: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2004. 187 с.

63. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. екон.спец.; 5-те вид., доповн. й

переробл. К.: А.С.К., 2000. 784 с.

64. Український бухгалтерський тижневик «Дебет-Кредит». URL: <http://www.dtkk.com.ua/>

65. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік: підруч. К.: ЦУЛ, 2012. 792 с.

66. Фінансовий словник – довідник / М.Я. Дем'яненко, В.М. Скупий та ін.; за ред. М.Я. Дем'яненка. К.: ІАЕ УААН, 2003. 555 с.

67. Хепі-Бух. Софтверна компанія "Байт": офіц. сайт. URL: <http://hepy-buh.com.ua/produkt.html>

68. Шарманська В.М. Первинна документація і реєстри бухгалтерського обліку: Навч. посіб. для студ. екон. спец. К.: Знання-Прес, 2003. 268 с.

69. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник. К., 2003. 444 с.

70. Білоус О.